

ЈУБИЛАРНО 50. БРАНКОВО КОЛО

Branko Todorović

10 – 20. септембра 2021.

Сремски Карловци – Стражилово – Нови Сад

ВРАГОЛИЈЕ

Момак иде враголан,
По гори се шири,
Леп је ка'но лепи дан
Што кроз гору вири.

А са горе, крај потока,
Стазица се дала,
Једна мома милоока
Ту је рубље прала.

Ал' кад смотри враголана,
Повикала сека:
„Ој, стазице, ој, танана,
Донес' га менека!”

Викну мома, па ти брже
За жбун један зађе,
А момак се чисто трже
И чудо га снађе:

„Јао мене, и до сада
Шета' ја по горе,
Али не чу' још никада
Да славуји зборе!”

Тако рече момак туна,
Па с' млађан захуја
Да он види иза жбуна
Тог чудног славуја.

Ал' и мома из заседе
Поскочила ома –
Бежи, селе, ето беде, –
Бежи мајци дома!

Бежи мома, ману рубље...
Бежи л' дому своме? –
Све у гору бежи дубље,
А момак за њоме.

Бежи мома, до колена
Ноне јој се беле, –
Беле ноне до колена
Момка су занеле:

„Та да имаш крило лако
Да пр`неш облаку,
Не би мене, чедо, јако
Утекла јунаку!”

Па се, млађан, за њом стисну,
До`вати је саде:
„Јао мене!” – она врисну,
Па под липу паде.

О, да чудна ваљушкања
По зеленој трави,
О, да чудна љуљушкања
Да т' подиђу мрави!

Лаки ветрић осме`ну се,
Листак лиска дирну,
Бели данак покрену се
Па кроз липу вирну.

Липа брсне гране шири,
Шапће дану сјајну:
„Вири, дане сјајни, вири,
Али чувај тајну!”

Бранко Радичевић

ПАРАСТОС Алексију (Бранку) Радичевићу биће одржан на дан Свечаног отварања јубиларног 50. Бранковог кола, у петак, 10. септембра, у 9:30 часова, у Саборној цркви Светог оца Николаја у Сремским Карловцима. Чинодејствује епископ сремски господин Василије са свештенством карловачким и младим богословима.

ИЗ БРАНКОВЕ „МОЛИТВЕ”

Осим другог овде свега
Мене створи из ничега,
Ду'ом својим Ти подуну,
У менека душу суну;
Па ми Боже јоште таде
И у душу нешто даде,
Та и моја песма ова
И њу мени ти дарова.

Фала Боже на дар ови,
О помози благослови,
Да ми како с права пута
Душа млада не залута!

(На Васкрс, 1844)

Петшак, 10. септембар

Башта Бранковог кола
Музеј у Сремским Карловцима,
Патријарха Рајачића 16
10 часова

СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ ЈУБИЛАРНОГ 50. БРАНКОВОГ КОЛА

ОЈ, КАРЛОВЦИ, МЕСТО МОЈЕ ДРАГО,
К'О ДЕТЕНЦЕ ДОШАО САМ АМО...

Свечано уручење
„Велике повеље Бранковог кола“
Светлани Бојковић

Беседа о Бранку:
Анђелко Анушић

Песници Бранку:
Слободан Зубановић, Душко Новаковић, Стеван
Тонтић, Петер Фелкер (Немачка), Милан Ракуљ,
Бојана Кулићан Громовић, Алекса Вилић и
Николина Дикић

Драмске уметнице Бранку:
Весна Чипчић и Даница Петровић

Музички уметници Бранку:
- Хор и ансамбл гимназије „Јован Јовановић Змај“
из Новог Сада, диригент Јован Травица
- Квартет Карловачке богословије
„Свети Арсеније Сремац“
- Катарина Поповић

Водитељи:
Тања Миражић и Горан Павловић

* * *

Карловачка гимназија
18:30 часова

Школски час

ПЕСНИК ИЗ НЕМАЧКЕ **Петер Фелкер**

Модератори:
Стеван Тонтић
др Маја Стокин, професорка

Субота, 11. септембар

Стражилово
Бранков гроб
10 часова

ДЕ СИ ДУШО, ДЕ СИ, РАНО...

-Цвеће полажу млади новосадски песници
Никола Раусављевић и Милан Ћосић,
а свећу прислужује
бањалучки песник Милан Ракуљ

-Бранкову песму „Укор“
казује Даница Петровић

-По једну своју песму
говоре ђаци Карловачке гимназије
из панораме поезије
„Песме после нас“
(Бранково коло, 2021)

Стражилово
Код „Бранковог чардака“,
уз споменик Радичевићу,
11 часова

СВЕЧАНО УРУЧЕЊЕ НАГРАДЕ „СТРАЖИЛОВО“

Лауреаџи:

Милан Вићић

Бојана Кулиџан Громовић

Јелена Вујановић

Филип Дејановић

11:30 часова

ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПАНОРАМЕ ПОЕЗИЈЕ „ПЕСМЕ ПОСЛЕ НАС“

Панораму ћака Карловачке гимназије приредила
др Маја Стокин (Бранково коло, 2021).

Наступају: Алекса Вилић, Исидора Антонијевић,
Наталија Ђорђевић, Ива Максимовић, Николина
Дикић и Хелена Будимир

* * *

12 часова

СТРАЖИЛОВСКИ МИТИНГ ПОЕЗИЈЕ

Драгица Стојановић, Радомир Стојановић, Јовица Ђурђић, Иван Лаловић, Бранислав Зубовић, Зоран Хр. Радисављевић, Дајана Петровић, Душан Захаријевић, Растко Лончар, Андреа Бата Бицок, Зденка Валент Белић, Сузана Рудић, Милош Пуђа, Милан Громовић, Јелена Марићевић Балаћ и Јелена Милошев

Недеља, 12. септембар

Шаховски савез Новог Сада
Пашићева 20
18 часова

33. ПЕСНИЧКИ ТУРНИР У ШАХУ

*Шаха је играо врло вешито
и врло је брзо покрећуо фигуру*

Јован Ђорђевић о Бранку Радичевићу,
поводом сусрета у Земуну,
2. априла 1849. године

*АО, СРЕМЧЕ, ГУЈО ЉУТА,
СВАКИ ЈУНАК ПО СТО ПУТА...*

ШАХОВСКА СИМУЛТАНКА – ЗА ПОЕЗИЈУ

(У сарадњи са Шаховским савезом Нової Сада, у знак захвалности за вишедеценијско креативно присуство и исказану стручну помоћ на свим досадашњим њесничким турнирима, а њоводом јубиларној 50. Бранковој кола.)

Ову симултанку приређује **Жељко Медар**, FIDE мајстор, познати шаховски педагог, преко две деценије сарадник Бранковога кола и судија на турнирима у Сремским Карловцима и на Стражилову. У приређивању симултанке учествују и **Милан Гагић**, актуелни омладински првак Србије из Новог Сада – након четврт века, и **Ања Јовановић**, бивша кадетска првакиња Србије и вишеструка првакиња Војводине у кадетским категоријама. Они играју на двадесет четири табле (12+7+5) са песницима Бранковога кола, јавним личностима Новог Сада и младим шахистима, најперспективнијим кадетима међу којима су Милош Пасула, Теодора Јауковић, Константин Мандраш, Лука Гилица, Емилија и Катарина Вугдалић, Никола Адамовић...

– Победници добијају комплете песничких књига овенчаних наградом „Стражилово“, 2021. године, у знаку јубиларног 50. Бранковог кола.

Судија:
Красоје Нотарош

Понедељак, 13. септембар

Башта Бранковог кола
Сремски Карловци
Патријарха Рајачића 16
10 часова

ПРОМОЦИЈА НОВИХ ДОБИТНИКА НАГРАДЕ „СТРАЖИЛОВО“

Јелена Вујановић:
Ма није ми ништа
(Бранково коло, 2021)

Филип Божић Дејановић:
Збојом, симболи
(Бранково коло, 2021)

Модератор:
Милан Громовић

– Уметничка вињета ученика Музичке школе
„Исидор Бајић“ из Новог Сада:
Исидора Перуничкић, флаута,
класа проф. Ксеније Башић

Уторак, 14. септембар

Башта Бранковог кола
Сремски Карловци
Патријарха Рајачића 16
10 часова

Позориште на отвореном

ПРИЧА О ДЕСАНКИ МАКСИМОВИЋ

Велика српска песникиња долазила је од првог Бранковог кола у Сремске Карловце, на Стражилово и у Нови Сад. На фотографији, из архива Бранковог кола, Десанка на чувеној чесми „Четири лава“ у Сремским Карловцима, 1972.

Монодраму изводи драмска уметница:

Даница Петровић

(по тексту Растка Јевтовића, из веће представе)

Среда, 15. септембар

Башта Бранковог кола
Сремски Карловци
Патријарха Рајачића 16
10 часова

ПРОМОЦИЈА НОВИХ ДОБИТНИКА НАГРАДЕ „СТРАЖИЛОВО“

Бојана Кулиџан Громовић:
Небоїлед
(Бранково коло, 2021)

Милан Вићић:
Вечна Пролећа
(Бранково коло, 2021)

Модератор:
Растко Лончар

- Умјетничка вињета ученика музичке школе
„Исидор Бајић“ из Новог Сада:
Стефан Тодоровић, кларинет,
класа – проф. Ђуро Пете

Четвртак, 16. септембар

Карловачка богословија „Свети Арсеније Сремац“
14 часова

ХРИШЋАНСКЕ ТЕМЕ

О миру

Говори:

**Његова Светост Архиепископ пећки,
Митрополит београдско-карловачки
и Патријарх српски господин Порфирије**

Током три деценије трајања „Хришћанских тема“ на Бранковом колу, Његова Светост патријарх српски господин Порфирије, раније игуман манастира Ковиљ и викарни епископ јегарски, све до одласка на место митрополита загребачко-љубљанског, редовно је долазио на Бранково коло где је најчешће са Владетом Јеротићем и Небојшом Дугалићем говорио на различите духовне теме.

Петак, 17. септембар

Башта Бранковог кола
Сремски Карловци
Патријарха Рајачића 16
10 часова

**ПРОМОЦИЈА НОВИХ ДОБИТНИКА
НАГРАДЕ „СТРАЖИЛОВО“**

Панорама поезије „Песме после нас“
Њака Карловачке гимназије
приредила др Маја Стокин
(Бранково коло, 2021)

Наступају млади песници:

Хелена Будимир, Николина Дикић, Ива
Максимовић, Наталија Ђорђевић, Исидора
Антонијевић и Алекса Вилић

- Уметничка вињета ученика музичке школе

„Исидор Бајић“ из Новог Сада:

Вук Петровић, саксофон,
класа проф. Зорана Кмицикевића

Субота, 18. септембар

Карловачка гимназија

11 часова

У сарадњи са Српским филозофским друштвом

29. ФИЛОЗОФСКИ СИМПОЗИЈУМ

ЖИВОТ КАО ФИЛОЗОФСКО И НАУЧНО ПИТАЊЕ

Учесћују:

Зоран Аврамовић, Зоран Арсовић, Јован Бабић, Бојан Благојевић, Миленко Бодин, Борис Братина, Миланко Говедарица, Зоран Димић, Александар Добријевић, Драго Ђурић, Јелена Ђурић, Верољуб Илић, Милан Јовановић, Раде Калик, Слободан Кањевац, Радивоје Керовић, Вишња Кнежевић, Владимир Костић, Душан Крцуновић, Мишо Кулић, Саво Лаушевић, Александар Лукић, Стефан Мићић, Иван Николић, Петар Нуркић, Драго Перовић, Јадранка Пешти, Бранкица Поповић, Уна Поповић, Душко Прелевић, Драган Проле, Љиљана Раденовић, Саша Радовановић, Горан Рујевић, Дамир Смиљанић, Дејан Вук Станковић, Александар Стевановић, Ненад Цекић, Владимир Цветковић, Драган Хрнчић, Богољуб Шијаковић и Стојан Шљука.

Понедељак, 20. септембар

Башта Бранковог кола
Сремски Карловци, Патријарха Рајачића 16
10 часова

**СВЕЧАНО ЗАТВАРАЊЕ
ЈУБИЛАРНОГ 50. БРАНКОВОГ КОЛА**

**Свечано уручење Међународне награде
„Бранко Радичевић“**

Лауреаи:
Хусеин Дервишевић
(Босна и Херцеговина)

Песничка уздарја:
Перо Зубац, Јелена Алексић, Јулија Капорњаи
и Филип Божић Дејановић

Песници – ђаци Карловачке гимназије.
Стихови из панораме „Песме после нас“:
Ива Максимовић и Хелена Будимир

Глумачка уздарја:
Бошко Петров и Даница Петровић

Музичка уздарја:
-Хор Карловачке гимназије
-Квартет Карловачке богословије
„Свети Арсеније Сремац“

-*Умειничка вињетта* ученика музичке школе
„Исидор Бајић“ из Новог Сада
Дуо флаута: Катарина Теофанов и Урош Гргић,
класа проф. Јасне Марковић Вујановић

* * *

О ПРВОМ БРАНКОВОМ КОЛУ

За *Бранково коло* први пут се чуло 1847. године у Бечу, у *Ђачком расџанку* Бранка Радичевића. Тада је Алексије Радичевић, благодаровити песник, али неуспешни студент права, а потом и ништа бољи на пољу медицине, одлучио да своју прву књигу, *Песме*, потпише именом које ће у преводу са грчкога језика (Алексиос) на српски гласити – Бранко.

Затим, за *Бранково коло* навелико се чуло 1895. године када је писац и професор Карловачке гимназије, Павле Марковић Адамов, основао и покренуо лист за књижевност, забаву у поуку, који ће излазити све до Првог светског рата. То је био културни пројекат јединствен на тадашњем Балкану, са крупним амблемом Бранковога имена.

А онда и, 1930. године, у Сремским Карловцима кренуо је *Грођжебал*. Настао је из традиционалне народне свечаности којом се од старина обележавао почетак бербе грожђа у овом чувеном виноградарском крају. И ту је било Бранка који надвремено опева винограде, бербу и вино. *Грођжебал* је престао да посто-

ји, то јест забрањен је крајем шездесетих година прошлог века после једног убиства на рингишпилу. Била је то нека врста народног сабора са лицитарским срцима и шећерлемама, са панађурским ореолом догађаја и традиционалном буком вашара, са циркуским шатрама.

Та манифестација после другог светског рата кренула је уствари 1964. године и у народу се, од уста до уста, звала *Бранково коло*. Међутим, био је то и даље народни вашар поводом бербе грожђа. Након поменутог убиства забрањено је одржавање ове манифестације. Није се одвијала неко време, но опет је кренула, у основи слична претходној.

Осећала се потреба да се роди нешто ново, манифестација која неће бити вашарска, већ културна у најлепшем и најмоћнијем смислу те речи. И, онда, у септембру 1972. године у Сремским Карловцима одржана је манифестација, званично са именом *Бранково коло*, чији је главни оперативац, само ту годину, био Перо Зубац. Била је то југословенска културна светковина са фолклором, песницима, глумцима и певачима. Осим сиромашних Сремских Карловаца, манифестацију су подржали и Нови Сад и Војводина.

Појава подлистка *Бранково коло* 1972. године у новосадском листу *Дневник* представља чудесан гест тога времена поводом почетка једне нове културне манифестације. Подлистак је излазио 22, 23, 24. и 25. септембра. Одисао ентузијазмом и љубављу према поезији и песницима, уметности и култури, Сремским Карловцима, Стражилову и Бранку, у могућностима извесних, осећало се, идеолошких ограничења. С обзиром да је подлистак уређивао Мирослав Антић, то је целом пројекту давало још већи песнички и културни значај.

У потрази за подлистком *Бранково кол*, обратио сам се, наравно, листу *Дневник* и доживео изненађење, да не кажем запрепашћење. Речено ми је да они немају бројеве *Дневника*, не само из 1972. године, већ уопште не поседују старе примерке, да је све то уништено. Ошамућен овом информацијом помислио сам да ћу можда остати без могућности да допрем до подлистка *Бранково коло*. Срећом, у Матици српској, љубазношћу библиотечарке и песникиње Гордане Ђилас, добио сам скенирана сва четири броја. И, тиме се видело колико је важна улога наше најстарије књижевне и културне установе.

У подлистку *Бранково коло*, број 1, на првој страни налази се уводни текст *Месец дана младих* Драгана Павловића, који каже да „неће бити шатри и разбијених чаша“, и кличе: „Ето – почиње! Бранкови Карловци отворили су своје двери и капије. Врата својих соба, башти, дворишта, подрума... И биће тај градић престоница света – уметнички велеград, метропола љубави и поезије.“

На првој страни штампана је и песма *Ведрина* Бранка Ћопића посвећена Радичевићу, која почиње стиховима: „Ведрином твојом, Бранко, сијају
200 твоји дани,/ свака је слободна рука и ником није ти-

јесно,/ ево се јатимо бурно, ђачки, на свакој страни/
у коло обијесно.“

Славни оперски певач Мирослав Чангаловић, поводом свога доласка на Бранково коло, дао је изјаву коју преноси подлистак: „Увек ми је била блиска идеја о Карловцима као центру специфичних уметничких манифестација. Мало је градова са таквим условима за стварање атмосфере која инспирише и надахњује уметнике.“

У првом броју *Дневниковој* подлистка *Бранково коло*, проналазимо програм целе манифестације која је свечано отворена на Тргу Бранка Радичевића у Сремским Карловцима. Предајући „кључеве капија карловачких“, *Бранково коло* је отворио Перо Зубац „поздрављајући скуп у име младих, у име Новог Сада и града домаћина, у име поезије и пријатељства свих наших народа“ и додао:

„Дозволите ми да отварајући данас *Бранково коло*, кажем једно велико и истинито *добар дан* вама који сте овде, али у исто време и историји културе, свему оном што чини нашу јучерашњу и данашњу памет, занос и лепоту младости и поезије која није само у стиховима већ у свему што нас окружује. Тврдим: за идеју као што је *Бранково коло* требало је храбрости. Тврдим: било је потребно љубави. И љубави се имало. Поздрављам зато све оне који су ту храброст и ту љубав поделили са целом земљом. Тврдим за Сремске Карловце и Нови Сад – за тај двоград – да је традиција дивна ствар, али не када се од ње живи, него кад се она ствара. У разноликости култура и језика. У разноликости стваралачких захвата. Налазим, коначно вере у вечиту младост овог града из минулих времена. И зато вам од срца, свима, предајем кључеве капија Вароши сремскокарловачке.“

Треба имати у виду необичан друштвено-политички и историјски контекст у којем је покренуто *Бранково коло* 1972. године као песничка и културна манифестација. Годину дана раније у оквиру „хрватског прољећа“ појавио се тзв. Маспок, а у Војводини и Београду дошло је до смене, то јест сече махом младих тзв. анархолиберала. Појавило се и чувено „Титово писмо“ које је постало „свето писмо“ тадашњих политичара на власти. Нимало једноставан контекст, који је досад навелико објашњен из разних углова, но увек се може понешто ново додати. Но тиме се сада нећемо бавити, препуштамо то већ добро утренираним писцима и „извештачима“ другачије провенијенције.

Држаћемо се наше струке, песничке и уметничке лепоте, културног и духовног значаја Сремских Карловаца и Стражилова, и Новог Сада дабоме, као српских, кроз дубоко време, Сиона, Парнаса и Атине. И, дабоме – конкретне мисије Бранковога кола, јединствене у нашим и ширим просторима, мисије која је зачета у југословенском контексту, у амбијенту где се сваке године масовно прослављао Титов рођендан, па је манифестационо упућивање на Бранкову младост и јединство народа могло подсећати на пароле поводом тадашњег Брозовог *Дана младости* и братства-јединства. О томе ћемо неки други пут, о разлици тих двеју младости и схватања јединства, то јест братства-јединства. Но, мисија *Бранковога кола* наставила је својим путем и, у распаду заједничке нам државе, опстала, примарно, као неуништива иницијација вечно младог Бранка Радичевића и његове генијалне поезије.

Н. Грујић

ЂАЧКИ РАСТАНАК

Ведро небо онде нада мноме,
Брдо травно овде пода мноме,
ОкоLINE око мене миле,
Да ништа се несте промениле!
Ја ту стојим, око душе моје
Слатки часи умиљато с' роје,
Око пламти, срце јаче бије –
Који часак да споменем прије?!

.....

Ој Карловци, место моје драго,
К'о детенце дошао сам амо,
Игра беше једино ми благо,
Слатко зва' ја мед и смокву само.
Дете мало – голушаво тиче,
Дође тиче па се ту навиче,
Овде, овде, де криоце мало
Први пут је сретно огледало,
Из почетка од гране до гране,
Од дрвета једног до другог,
Док је смело сетити се стране,
Сетити се неба високога,

Док је могло крила своја лака
Небу дићи тамо под облака,
Под небо се диг'о тић и сада,
Ал' весео није к'о некада,
Гледа доле, реку, врело, луга,
Дрва, жбуне, горе и врлети,
Па му с' чине до толико друга,
До толико успомена свети,
С кима дане прелепо пробави,
Па и' сада мора да остави.
Тешко му се, тешко раставити,
Али шта ће када мора бита,
За њи' срце њему младо туче,
Али нешто на далеко вуче,
Он не може више одолети,
Па се yine и у свет полети.

Ој Карловци, лепо л' живе` туде,
Ал' што мора бити нека буде,
Та и мене нешто даље вуче,
Ево пружам свога раја кључе.
Па када би им как'у жељу,
Једну д' им'о само али вељу,
Кад би тако смањао се туди
Да те могу притиснут на груди,
Та на груди и на своја уста,
Ох жељице, ала си ми пуста! –
Лака песмо, оди у помоћ,
Јера оно већ је близу ноћ,
Де пригрли песмо, моја снаго,
Па ижљуби све мило и драго!

.....

Тамбур, тамбур, ситна тамбурице!
Удри, добро, у сићане жице!
Данас има, а сутра нас нема, –
‘Ајд у коло, ко ће ту да дрема?
Он у среди у тамбуру бије,
А коло се око њега вије;
Ао, брацо, ао, тамбурице,
Удри жешће у те ситне жице!
Ситне жице – ситнији кораци,
Нек’ се знаде кад играју ћаци!
Ој, ви српски витезови,
Ви змајеви, соколови!
Та има вас на ‘иљаде,
Ал’ бројити немам каде:
Та кад би’ вас све бројио,
Кад би’, јадан, винца пио!
Ој, Шубићу, Јуранићу,
Турске главе де’у траве,
Мачи ваши – бритка коса,
Крвца ваша беше роса:
Роса росну, јавор с’ диже,
Певац и за њ гусле zdeља,
Па бугари што сте били,
Што л’ десницом починили!
Дела ваша, сунцу равна,
Неће скрити нојца тавна!
Ноћи, ноћи, тавна ноћи! —
Ко би Србу у помоћи?
Ој, Чупићу, љута гујо!
Ој, Турчијо, мрки вујо!
Ао, Луко, турска муко!
Ао, Петре, Пла’и ветре,

Што до'вати турско море,
Па о српске разди горе!
Ој, Поцерче, ој, Милошу,
Наш соколе, славо мила,
Ал' на славу Турком лошу,
Јер им сломи пуста крила,
Сруши Дрини у дубину
Ону страшну орлушину!
Ви, звездице нашег неба,
Што сијасте к'о што треба!
Звезде трепте, звезде сјају,
Али данка још не дају:
Ђорђе дође, сунце грану,
А Србији дан освану.

Коло, коло
Наоколо,
Виловито,
Пла'овито,
Наплетено,
Навезено,
Окићено,
Зачињено –
Брже, браћо, амо, амо,
Да се скупа поиграмо!
Србијанче, огњу живи,
Ко се тебе још не диви!
'Рваћане, не од лане,
Одувек си ти без мане!
Ој, Босанче, стара славо,
Тврдо срце, тврда главо,
Тврд си као кремен камен,

Где станује живи пламен!
Ао, Еро, тврда веро,
Ко је тебе јоште тер'о?
Ти си кâно хитра муња
Што никада не покуња.
Ао, Сремче, гујо љута,
Сваки јунак по сто пута!
Црногорче, царе мали,
Ко те овде још не хвали?
Мачем бијеш, мачем сечеш,
Мачем себи благо течеш,
Благо – турска глава сува,
Кроз њу ветар горски дува.
Ој, соколе Далматинче,
Дивна мора дивни синче!
Ој, ти красни Дубровчане,
Наш и данас бели дане,
Та са песме из старине
Пуне славе и милине!
Ој, Славонче танани,
Банаћане лагани!
Ој, Бачвани, здраво, здраво,
Ко ј' у песми већи ђаво!
И ви други, дуж Дунава,
И ви други, где је Драва,
И сви други тамо, амо,
Амо да се поиграмо!

Хватите се кола тога,
Од вишњег је оно Бога:
Руком држи братац брата.
Близу срца њега хвата,

Свирац свира,
Срце дира,
Рука с' диже на посао,
Да л' ће коме бити жао?
Нога лупа, диже прах,
Наоколо свуда страх...
Нога лака, срце здраво,
Коло лети, коло ђаво,
Поскочица ђаволица,
Што је хтела, то и смела,
Ал' је жеца одолела.

Ој, ти, секо,
Кâно млеко
Белолика,
Кâно винце руменика,
Кâно паун поносита,
Кâно јела, селе, вита,
Амо држе, па наточи,
Да ти браца боље скочи!
Амо, селе, а забога,
Видиш е сам изнемога!...
Тако, злато, тако, тако,
Сад је коло играт' лако;
Амо, чедо милооко,
Дај да т' љубне браца око!

Бранко Радичевић

ЕНГЛЕСКА ШТАМПА О ПРЕНОСУ ЗЕМНИХ ОСТАТАКА БРАНКА РАДИЧЕВИЋА

*(Весѣ из недељника „Џон Бул“, Лондон,
субоѣа, 4. авѣусѣ 1883.)*

Ове недеље, остаци најпопуларнијег српског песника уклоњени су са гробља Св. Марка у Бечу и пребачени на Стражилово, близу Карловаца, које је песник одабрао за место свога починка. Бранко Радичевић, или само – Бранко, како је обично у народу називан, рођен је у Броду 1824. године. Он је имао највећи утицај на књижевни развој српске нације. Бранко се може назвати и зачетником модерне српске књижевности. Као лирски песник, он се, можда, најбоље може описати као српски Бернс, и као такав, српски песник *par excellence*. Бранкова највећа амбиција – да посети фатално Косово Поље и да напише еп о тамошњој бици – спречена је његовом прераном смрћу 1853. године.

*На срѣски језик ѣревела:
Милена Грујичић*

БРАНКОВА ЖЕЉА

Ја познадох што несам познав'о,
Први санак ја сам већ одспав'о,
Први санак гробовања мога,
Први санак мира вечитога.
– Прелетела лѐтом врх менека
Половина половине века,
А ја лежим у далеком крају,
У туђини, туђем завичају.
Шта то тресе моје ледне груди?
– Трошни пеп'о лако се не буди.
Канда друје топови са стране
Где сам младе проживов'о дане.
Ил' се руши, ил' се нешто зида,
Ил' баш раја окове раскида?
Свиће л' зора оне среће лепе
За ком срца и у гробу стрепе?
Кличе л' вила из србинских гора?
Је л' већ ора која доћи мора?
Јесте, јесте – дој се љути заче,
Марков топуз из мора искаче,
Србин диже мача пламеног
На Турчина, на душмана свога.
Скотија се бесомучно стрви,
А мој Србин неће жалит' крви;
Крв ће тећи потоком и реком,
Где се сузе ронише лелеком;
Крв ће тећи преко српски' страна,
Ал' ће суза бити убрисана;
Полетеће велико и мало,
Да одбрани што се српско звало;
Заиграће коло витезова,
Дивна слика моји' млади' снова,

Што сам негда тако жељно чек'о, -
– А мој пеп'о да је на далеко!
А кад буде, па ти мука мине,
Кад слобода као сунце сине,
Кад се крвца опере студенцем,
А јунаци овенчају венцем,
Српске земље оките се миром,
Српска деца ружом и шимширом,
Српске моме струком рузмарина,
Српска мајка кад загрли сина, –
Кад се сунце на школе осме'не,
Ај, на школе и дарове њене;
Мудре књиге кад полете лѐтом,
Да Србина изједначе с' светом;
Кад запева Равијојла вила:
„Сад је јава што сам некад снила!”
– Зар ни онда, кад се мети стиже,
Кости моје да не дођу ближе?
Туђа рака ледена је рака,
Туђа земља никад није лака,
У даљини мучно ли се лешка,
Туђина је и мртвацу тешка.
Ај, Србине, а мој живи брате,
Задркћем се кад помислим на те!
Српска момо, селе моја мила,
Ти ми неси гроба ни видила,
Та ни гроба, ни на гробу цвета -
Туђа нога по њему се шета.
Српски доли, пуни рајска чара,
Српске горе, жељо моја стара,
И потоци што жудоре туди,
Мртво срце још за вама жуди, -
За потоком, за зеленим лугом,
За славујем, мојим старим другом,

И за пољем росним и зеленим,
И за липом, за мирисом њеним,
За песмама што се туда оре,
Што се оре од горе до горе!
Стражилово, дивно Стражилово,
Ја сам тебе у звездице ков'о,
Теби пев'о, о теби сам снев'о,
Ал' од тебе нешто и за' тев'о:
Кад ме смртца отргне од људи,
Да ме примиш ти у твоје груди!
Зар ти никад није на ум пало
Што си негда Бранку обећало?
Србе брате, и Српкиње селе,
Којима се јоште данци беле,
Растав'те ме са овом даљином,
Моје кости оперите вином,
Па и' нос'те нашем завичају,
Завичају, мом негдашњем рају.
Пренес'те и', браћо моја мила,
Поред оног убавог Белила,
Кроз Карловце, где сам младост пров'о,
Па на оно мирно Стражилово;
Ту још једну стару отпевајте,
Ту ми, браћо, кости закопајте,
Ту би' мртав права мира дост'о -
- Србадијо, не било ти просто!

1877.

Јован Јовановић Змај

50. БРАНКОВО КОЛО ПОМОГЛИ:
Градска управа за културу Нови Сад
Секретаријат за културу АП Војводине
Министарство културе Републике Србије
Општина Сремски Карловци

Телеком Србија

Златни спонзор

КАТАЛОГ 50. БРАНКОВОГ КОЛА

Главни и одговорни уредник:

Ненад Грујичић

Ликовно-технички уредник:

Милан Маринчић

Бранков њорџреџ на корицама:

Иван Кршев

Оџераџивни сарадниџи:

Мина Ерић и Маја Стокин

Лекџор и корекџор:

Милена Борић

и Нада Урошевић

Шџамџа:

Мала књига – Нови Сад

www.brankovokolo.org

kolobrankovo@gmail.com

021 881028 021 6613160

063 8272588

Бранко Радичевић

ИЗ „ЂАЧКОГ РАСТАНКА“

Тамбур, тамбур, ситна тамбурице!
Удри, побро, у сићане жице!
Данас има, а сутра нас нема, –
‘Ајд у коло, ко ће ту да дрема?
Он у среди у тамбуру бије,
А коло се око њега вије;
Ао, брацо, ао, тамбурице,
Удри жешће у те ситне жице!
Ситне жице – ситнији кораци,
Нек’ се знаде кад играју ћаци!
Ој, ви српски витезови,
Ви змајеви, соколови!
Та има вас на ‘иљаде,
Ал’ бројити немам каде:
Та кад би’ вас све бројио,
Кад би’, јадан, винца пио!

